

Підкорюючи вершини високих наукових та педагогічних щаблів (до 60-річчя доктора історичних наук Людмили БАБЕНКО)

Двадцяте століття продовжує ретельно оберігати від нас безліч таємниць та загадок, над розкриттям яких працюють дослідники минушини. Полтавський науковець, доктор історичних наук, професор Людмила Бабенко належить до когорти наполегливих, здібних, талановитих особистостей, які легко справляються з подібними завданнями. До кола її наукових інтересів входять такі проблеми новітньої української історії радянської доби, як діяльність органів державної безпеки та їхня роль у взаємовідносинах держави і церкви, політичні репресії в Україні та на Полтавщині зокрема, а також історичне краєзнавство.

Людмила Леонідівна Бабенко (у дівочтві Хомутенко) народилася 24 грудня 1957 р. Вона є уродженкою с. Рівне Новоукраїнського району, що на Кіровоградщині. Тут пройшли її дитячі та юнацькі роки, копітка шкільна наука. Навчаючись у місцевій школі, вона проявила себе як здібна та старанна особистість. Саме ці якості стали ключовими у подальшому формуванні Л. Бабенко як майбутнього науковця.

Здобуття професії Людмила Бабенко вирішила пов'язати з історичним факультетом славетного своїми традиціями педагогічного інституту імені В. Г. Короленка у Полтаві (тепер національний педагогічний університет). Студентські роки вона й дотепер згадує з посмішкою та ностальгією.

Після отримання диплому вчителя історії та суспільствознавства (1979), Людмила Леонідівна повертається на Кіровоградщину, до рідного їй с. Рівне. Тут вона розпочинає трудовий шлях на нелегкій шкільній педагогічній ниві. Згодом доля переносить її на Полтавщину, де вона продовжує вчительську діяльність – спочатку в Кобеляцькій, а потім в Козельщинській школах. Учительська робота, сповнена водночас труднощами, радощами та сподіваннями, залишила помітний слід у характері Л. Бабенко, формуючи такі якості як витримка, професіо-

налізм, дисциплінованість, порядність, інтелігентність.

Наступний етап життя Людмили Бабенко пов'язаний з Полтавою, де вона у педагогічному вищому учбовому закладі з 1987 р. й дотепер обіймає різні посади аж до завідувача кафедри історії України, здобуває беззаперечний авторитет і повагу студентського та викладацького середовища.

Становлення Л. Бабенко як науковця розпочалося на зламі історичних епох, у бурхливий історичний період, пов'язаний з падінням СРСР та здобуттям Україною незалежності. Вона наважилася взятися за ретельну розробку дисертаційного дослідження на здобуття ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник – доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України Євген Склярєнко). Дисертація з теми «Роль наукової інтелігенції в розвитку історичного краєзнавства на Україні в 20-х – на початку 30-х років» зі спеціальності «Історія України» була успішно захищена Людмилою Бабенко у спеціалізованій раді Дніпропетровського університету у березні 1993 року.

З розпадом Радянського Союзу зник пануючий раніше партійно-ідеологічний диктат. Виникли сприятливі умови для вільного

дослідження українського минулого, зокрема тих його сторінок, які раніше замовчувалися або висвітлювалися упереджено та з'явився доступ до закритих чи засекречених раніше архівних матеріалів. Відтак Л. Бабенко продовжує наукову діяльність, активно займається розробкою історичного масиву, пов'язаного з діяльністю органів державної безпеки у сфері державно-церковних відносин радянського періоду у загальноукраїнському та регіональному масштабах. Як результат, постійно виходять її численні публікації з відповідної проблематики у фахових вітчизняних та зарубіжних історичних журналах, збірниках наукових праць, науково-методичних виданнях. Водночас вона бере активну участь у конференціях міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів, представляючи науковій спільноті результати своїх досліджень.

Людмила Бабенко є автором та співавтором наукових монографій, навчальних посібників, зокрема історико-краєзнавчого характеру. У співавторстві з іншими науковцями вона долучалася до підготовки таких видань, як «Держава і церква на Полтавщині за радянської доби» (2002)¹, «Органи державної безпеки на Полтавщині (1919–1991)» (2005)², «Полтавщина. Історичний нарис» (2005)³, «Ліквідація небільшовицьких політичних партій на Полтавщині в першій половині 1920-их років: навчальний посібник» (2009)⁴, «Управління Служби безпеки України в Полтавській області. Історія та сучасність» (2012)⁵, «Полтавщина: влада на історич-

них паралелях» (2005⁶, 2012⁷), «Економічна діяльність Полтавського губернського земства у другій половині XIX – на початку XX століть: навч. посібник для профільного навчання [історичний та економічний профілі]» (2012)⁸ та ін.

У 2014 р. побачила світ ґрунтовна монографія Л. Бабенко «Радянські органи державної безпеки в системі взаємовідносин держави і Православної церкви в Україні (1918 – середина 1950-х рр.)»⁹, яка, безумовно, стала важливим поповненням української історіографії.

Не зупинившись на кандидатському дослідженні, Людмила Бабенко з часом взялася за написання дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук зі спеціальності «Історія України». Обрана тема повністю відповідала науковим уподобанням амбітного дослідника – «Органи державної безпеки у структурі взаємовідносин держави і православної церкви в радянській Україні (1918 – середина 1950-х рр.)» (науковий консультант – доктор історичних наук, професор Олексій Нестуля). Робота над підготовкою дисертації була тривалою та ретельною: проаналізовано історіографічний аспект проблеми, опрацьовано величезний масив архівних джерел центральних та місцевих українських архівів, зокрема Служби безпеки України, а також низки центральних російських архівів. Зазначена вище докторська дисертація була успішно захищена Людмилою Бабенко у травні 2015 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради Харківського національного універси-

¹ Держава і церква на Полтавщині за радянської доби [Текст] / В. А. Войналович, О. О. Нестуля, В. О. Пащенко. – Полтава: Редакційна колегія «Реабілітовані історією», 2002. – 252 с.

² Органи державної безпеки на Полтавщині (1919–1991) [Текст] / упорядники Бабенко Л. Л., Бабенко С. С. та ін. – Полтава: «АСМІ», 2005. – 207 с.

³ Полтавщина [Текст]: історичний нарис / керів. авт. кол. Б. В. Год. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 592 с.

⁴ Ліквідація небільшовицьких політичних партій на Полтавщині в першій половині 1920-х років [Текст]: навчальний посібник / Л. Л. Бабенко, С. М. Ляхівненко. – Полтава: АСМІ, 2009. – 119 с.

⁵ Управління Служби безпеки України в Полтавській області. Історія та сучасність [Текст] / за заг. ред. О. Б. Дроботенка. Авт. кол.: Бабенко Л. Л. (кер. авт. кол., текст, упорядник), Даниленко О. І., Злидар А. І. та ін. – Полтава: ПФ «Ектів Стар», 2012. – 359 с.

⁶ Полтавщина: влада на історичних паралелях [Текст] / за ред. Г. Білоус, Ю. Данилюк, Н. Жигилій та ін. – Полтава: АСМІ, 2005. – 392 с.

⁷ Полтавщина: влада на історичних паралелях [Текст]. – Полтава: АСМІ, 2012. – 399 с.

⁸ Економічна діяльність Полтавського губернського земства у другій половині XIX – на початку XX століть [Навчальний посібник для профільного навчання [історичний та економічний профілі]: навчальний посібник / Бабенко Л. Л., Шульга С. В., Зелюк В. В. – Полтава: ПОІППО; ПНПУ, 2012. – 80 с.

⁹ Бабенко Л.Л. Радянські органи державної безпеки в системі взаємовідносин держави і Православної церкви в Україні (1918 – середина 1950-х рр.) [Текст] / Л. Л. Бабенко. – Полтава: ТОВ АСМІ, 2014. – 549 с.

тету імені В. Н. Каразіна. Це стало важливою подією як у житті знаного науковця, так і у вітчизняному дослідницькому середовищі загалом. Невдовзі після захисту Людмилу Леонідівну обрали завідувачем кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Паралельно з цим Людмила Бабенко бере участь у наукових, державних та суспільно значущих проектах, публічній громадській діяльності. Зокрема, вона є членом обласної редакційної колегії та авторського колективу науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією. Полтавська область»¹⁰, активним учасником відродження Всеукраїнської (нині Національної) спілки краєзнавців, делегатом її з'їздів, членом правління Полтавської обласної організації спілки.

Оскільки наукові пошуки Л. Бабенко є дотичними до новітньої історії України, сповненої складними та суперечливими подіями, вона є бажаним гостем, поважним авторитетним експертом, консультантом у телевізійних програмах та документальних фільмах, створених на місцевому (міському та обласному) телебаченні.

Активна науково-педагогічна діяльність Людмили Леонідівни Бабенко гідно відзначена Почесною грамотою Міністерства освіти України (1996), Грамотами Міністерства освіти і науки України (1997, 2009), Почесною грамотою Полтавської обласної державної адмініс-

трації (2009), Грамотою Головного управління освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації (2012), званням «Відмінник освіти України» (2009), почесною медаллю Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (2016). Вона є лауреатом обласної премії імені Панаса Мирного (2007), лауреатом міської премії імені Самійла Величка (2010), Полтавської єпархіальної премії імені преподобного Паїсія Величковського в номінації «Наука» (2016). У 2010 р. Л. Бабенко стала переможцем обласного творчого конкурсу «Ми – українці» за підготовку серії телевізійних програм «Уроки історії». Указом Президента України від 20 січня 2018 року Людмилі Бабенко присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

Людмила Бабенко продовжує активно торувати обраним науково-педагогічним шляхом, розкривати сторінки українського минулого, представляти науковій спільноті та загалу результати своїх дослідницьких пошуків. Водночас вона здійснює викладацьку діяльність, наукове керівництво студентами, магістрантами та аспірантами, управління кафедрою історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

З нагоди свята зичимо ювіляру творчого натхнення, а також подальших здобутків на науковій та педагогічній ниві.

¹⁰ Реабілітовані історією. Науково-документальна серія книг. [Текст]: у 27 томах. Ред. колегія: Тронько П. Т. (голова), Ресент О. П., Данилюк Ю. З. та ін.: Полтавська область. Кн. 1. / Обласна ред. колегія Соловей С. А. (голова), Білоусько О. А., Пустовгар О. М. та ін. Упоряд. О. А. Білоусько, Т. П. Пустовіт. – Київ-Полтава: АСМІ, 2009. – 432 с.